

Kursplan för

Psykoterapeutisk klinik 1, 11 hp

Psychotherapy in Clinical Practice 1, 11 credits

Denna kursplan gäller från och med höstterminen 2024.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

HT17 , VT20 , HT20 , HT22 , HT23 , HT24

Kurskod	2PT122
Kursens benämning	Psykoterapeutisk klinik 1
Hp	11 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Psykoterapi
Nivå	AV - Avancerad nivå
Betygsskala	Godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för klinisk neurovetenskap
Beslutande organ	Utbildningsnämnden CNS
Datum för fastställande	2017-05-10
Reviderad av	Utbildningsnämnden CNS
Senast reviderad	2024-09-20
Kursplanen gäller från	Höstterminen 2024

Särskild behörighet

Samma behörighetskrav som för att bli antagen till psykoterapeutprogrammet vid Karolinska Institutet.

Student som underkänts i VFU (verksamhetsförlagd utbildning) eller motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Syftet med kursen är att studenten ska tillägna sig kunskaper och färdigheter i att tillämpa kognitiv beteendeterapi för patienter med ångest- och depressionsproblematik. Stressrelaterade symptom eller somatiska problem behandlas i de fall de har en koppling till ångest och/ eller depression. Syftet med kursen är också att studenten ska utveckla förmåga att bedöma patienters problematik, göra diagnostisk kartläggning samt bedöma patientens motivation och möjlighet att genomgå kognitiv beteendeterapi.

Kursen syftar också till att integrera kunskaper från andra kurser på programmet beträffande terapeutiska färdigheter, samt att tillämpa och träna dessa i relation till sin egen utveckling i rollen som

kognitiv beteendeterapeut.

Kunskap och förståelse

Efter godkänd kurs ska studenten kunna

- redogöra för psykometriska aspekter av betydelse vid mätning av psykologiska fenomen och ta i beaktande betydelsen av att kontinuerligt mäta och utvärdera den psykoterapeutiska behandlingen
- redogöra för diagnostiska instrument och skattningsskalor lämpliga för patienter med depressions- och ångestproblematik
- redogöra för DSM- och ICD-systemen gällande diagnoser vid depressions- och ångestproblematik
- redogöra för evidensbaserade kognitiva- och beteendearterade behandlingsprinciper som är tillämpliga vid ångest och depression, i relation till de aktuella patienternas problem
- beskriva och analysera kvaliteten i det egna terapeutiska arbetet i relation till patientens problem och till den egna professionella rollen i psykoterapisituationen.

Färdigheter och förmågor

Efter godkänd kurs ska studenten visa förmåga att

- skriva journal och tillämpa journal- och sjukvårdslagstiftning samt dokumentera behandlingsarbetet i form av inspelning av sessioner, sessionsrapporter, fallformuleringar och behandlingsrapporter
- genomföra diagnostiska intervjuer, administrera självskattningsskalor och på ett fördjupat sätt återkoppla resultaten till patienter
- reflektera kring, visa förståelse för samt etablera en arbetsallians och genom behandlingen värna alliansen och dess betydelse för behandlingsresultatet
- kunna operationalisera psykiskt lidande, mäta beteende, utföra beteendeanalys och kognitiv analys, och under handledning planera behandling med kognitiv beteendeterapi
- i samarbete med patienten komma fram till mål för behandlingen
- på ett strukturerat sätt presentera relevant kliniskt material och problemställningar samt under handledning rekommendera åtgärder
- samarbeta och föra dialog med psykoterapihandledare och medstudenter, ta till sig och följa information och återkoppling på patientarbetet samt reflektera över egen kunskap och egna utvecklingsområden
- föra fördjupade teoretiska resonemang kring patientens problem och förmedla det så att patienten förstår och kan relatera till sin problembild och ta ställning till behandlingsförslag
- följa behandlingsplanen samt vid behov revidera denna i syfte att bättre nå behandlingsmålen
- utifrån kunskap om terapeutfärdigheter i terapisisituationen visa förmåga att granska eget beteende i den terapeutiska situationen.

Värderingar och förhållningssätt

Efter godkänd kurs ska studenten visa förmåga att

- förhålla sig professionellt gentemot patienter och deras närstående
- förstå och förhålla sig till konsekvenser av lagstiftning och de organisatoriska förutsättningarna för bedömning, diagnostik och behandling med kognitiv beteendeterapi i klinisk tillämpning
- identifiera och reflektera över mångfaldsaspekters betydelse vid bedömning och behandling
- inse betydelsen av den egna aktiviteten för att generera kunskap i samband med psykoterapihandledningen
- inse betydelsen av att handledaren bär det kliniska ansvaret för patienten och att det har konsekvenser för den egna friheten som behandlare
- granska egna värderingar som kan påverka yrkesutövandet som psykoterapeut för att förebygga diskriminering utifrån de gällande diskrimineringsgrunderna.

Innehåll

Kursen är indelad i följande tre moment:

Psykiatrisk diagnostik och bedömning, 3.0 hp

Betygsskala: GU

Studenten utvecklar kunskaper och visar färdigheter gällande psykometri, psykiatrisk diagnostik och psykoteraibedömning i samband med kognitiv beteendeterapi. Studenten genomför psykiatrisk diagnostik och psykoteraibedömningar samt tillämpar intervju- och samtalsmetodik gällande patienter med ångest- och depressionsproblematik. Psykiatrisk diagnostik och bedömning sammanfattas skriftligt i fallformulering.

Kognitiv beteendeterapi under handledning, 7.0 hp

Betygsskala: GU

Studenten utvecklar färdigheter i att tillämpa kognitiv beteendeterapi med särskild tonvikt på struktur, agenda och alliansskapande strategier vid tillämpning av kognitiv beteendeterapi för patienter med ångest- och depressionsproblematik. Här ingår även att integrera fallformulering i behandling samt att kritiskt utvärdera behandling i behandlingsrapport.

Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter, 1.0 hp

Betygsskala: GU

Studenten utvecklar sin förmåga att kritiskt granska, reflektera kring och utveckla den professionella rollen som psykoterapeut.

Arbetsformer

Undervisningen bygger på studentaktivt lärande och sker i form av handledning i grupp, VFU, reflektionsgrupper och mentorssamtal, föreläsningar, seminarier m.m. Deltagande i handledning i grupp, VFU, reflektionsgrupper, seminarier och mentorssamtal är obligatoriskt och förutsätter en aktiv medverkan och eget ansvarstagande från studenten.

Moment 1, Psykiatrisk diagnostik och bedömning och

Moment 2, Kognitiv beteendeterapi under handledning

Undervisningen sker främst i form av VFU på studenternas praktikplacering och psykoteraibehandling i grupp om max 4 studenter. De psykiatriska bedömningar och den psykoteraibehandling som bedrivs av studenterna under handledning dokumenteras genom inspelade psykoteraibesessioner, skriftliga sessionsrapporter, journalanteckningar, fallformuleringar (moment 1) samt behandlingsrapporter (moment 2). I psykoteraibehandlingen ges möjlighet till reflektion, diskussion och analys av patientarbetet med avseende på såväl diagnostiska ställningstaganden som psykoteraibehandling. Studenterna förutsätts aktivt bidra med reflektioner och frågeställningar kring eget och andra gruppmedlemmars patientmaterial, samt övar färdigheter och interventioner genom gestaltande rollspel och pedagogiska presentationer. I samarbete med psykoteraibehandledaren söker och presenterar studenten relevant litteratur och vetenskapligt förankrad kunskap kopplat till problemställningarna för de aktuella patienterna.

Moment 3, Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter

Momentet består av seminarium, individuella mentorsamtal och mentorsledda reflektionsgrupper. Olika pedagogiska metoder för att beröra aspekter som benämns terapeutfärdigheter respektive terapeutroll tillämpas. Studenten ska utveckla egen erfarenhet av terapeutiska tekniker inom kognitiv beteendeterapi samt få metoder för självreflektion, analys och kritisk granskning av utvecklingen av sin egen terapeutroll. De två huvudsakliga arbetsformerna för detta är:

- Individuella mentorsamtal

Samtalen syftar till att formulera och följa upp individuella mål med utbildningen, egen prioritering och tidsplan för dessa, samt vidmakthållande av terapeutisk kompetens. En skriftlig utvecklings- och vidmakthållandeplan för studenten, som inkluderar procedur för att självregistrera och förbättra variabler i den professionella rollen, ska göras och lämnas till mentorn.

- Reflektionsgrupp

I reflektionsgruppen får studenten egen erfarenhet av terapeutisk teknik (upplevelsebaserat) vilket sker i interaktion med övriga deltagare i gruppen samt med en reflektionsgruppsledare. I denna del tillämpas olika pedagogiska metoder för att beröra aspekter av terapeutfärdigheter samt att observera, analysera och kritiskt reflektera kring utvecklingen av den egna rollen som psykoterapeut. Studenten ska genom tillämpning av terapeutiska tekniker inom kognitiv beteendeterapi på sig själv, utveckla sin egen terapeutroll. Studenten ska även mellan undervisningstillfällena arbeta med hemuppgifter.

Examination

För att en examinationsuppgift ska vara aktuell för bedömning måste den ha inkommit inom utsatt tid, annars hänvisas studenten till omexaminationstillfället.

Moment 1, Psykiatrisk diagnostik och inriktningsspecifik bedömning och

Moment 2, Kognitiv beteendeterapi under handledning

För moment 1 och 2 sker examination inom ramen för den obligatoriska psykoterapihandledningen, genom kontinuerlig bedömning av studentens kompetens så som den kommer till uttryck i patientarbetet och bedömningsprocessens olika delar. I detta ingår bl a att genomföra diagnostiska intervjuer och att göra diagnostiska ställningstaganden och bedömningar av de aktuella patienternas möjligheter att tillgodogöra sig kognitiv beteendeterapi.

För både moment 1 och 2 krävs att följande obligatoriska underlag för bedömning utförs/ lämnas in enligt anvisningar:

- aktivt deltagande i handledning i grupp, VFU, seminarier, diskussioner och rollspel som gestaltar relevanta terapeutfärdigheter
- inspelade terapisesioner
- skriftliga sessionsrapporter
- journalanteckningar

Respektive moment examineras därtill genom följande dokumentation, vilken vardera ges betyget U eller G:

e) (moment 1) fallformulering(ar) med sammanställt underlag för interventioner, ska godkännas av handledaren i samband med att behandling inleds.

f) (moment 2) behandlingsrapporter, enligt anvisningar. I dessa sammanställs de kognitiva beteendeterapeutiska behandlingarna och en sammanfattande beskrivning och värdering görs av det psykoterapeutiska arbetet, särskild vikt läggs vid att den röda tråden genom behandlingsarbetet tydliggörs. I rapporterna ska studenten även integrera de diagnostiska ställningstaganden som gjorts och kritiskt granska eventuella svårigheter som uppstått kring patientens möjlighet att tillgodogöra sig psykoterapi. Studenten ska även reflektera kring evidensen för aktuell behandling och hur denna kan ses i relation till aktuellt behandlingsutfall.

Moment 1 och moment 2 ges vardera något av betygen U eller G.

För betyget G på ett moment, krävs G på samtliga examinationsuppgifter och fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Moment 3, Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter

Momentet examineras genom följande obligatoriska utbildningsinslag:

- utarbetande och inlämnande av en utvecklingsplan i samband med mentorssamtal
- deltagande i reflektionsgruppsträffar och mentorssamtal enligt anvisningar

Moment 3 ges något av betygen U eller G.

För betyget G krävs fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Betyg på hel kurs

På kursen ges något av betygen U eller G. För betyget G på hel kurs krävs G på alla moment 1, 2 och 3.

Frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag

Examinator bedömer om och i så fall hur frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag kan tas igen. Innan studenten deltagit i eller fullgjort de obligatoriska utbildningsinslagen, eller tagit igen frånvaro/ brister i enlighet med examinatorns anvisningar kan inte studieresultaten slutrapporteras. Frånvaro från eller ej fullgörande av ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att studenten inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Begränsning av antalet examinationstillfällen

Vad gäller VFU begränsas antalet gånger en student har rätt att delta/ genomgå kursen och examineras på densamma till två (2) gånger.

Riktlinjer vid avbrytande av VFU

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students VFU om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till nytt VFU-tillfälle på denna kurs.

Möjlighet till undantag från kursplanens föreskrifter om examination

Om det föreligger särskilda skäl, eller behov av anpassning för student med funktionsnedsättning, får examinator fatta beslut om att frånga kursplanens föreskrifter om examinationsform, antal examinationstillfällen, möjlighet till komplettering eller undantag från obligatoriska utbildningsmoment m.m. Innehåll och lärandemål samt nivån på förväntade kunskaper, färdigheter och förhållningssätt får inte ändras, tas bort eller sänkas.

Övergångsbestämmelser

Kursens sista planerade kurstillfälle är med start HT25, och den läggs därefter ner. Examination enligt denna kursplan kommer att vara möjlig till och med HT26-VT27 för studenter som inte fullföljt kursen med godkänt resultat.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering sker enligt KI:s lokala riktlinjer. Sammanställning av studenternas svar i kursenkät samt kursansvarigs analys av dessa publiceras på KI:s öppna kurswebb.

Inriktningsspecifika kurser ges under förutsättning att antalet antagna studenter på kursen är minst hälften av antalet tillgängliga studieplatser per inriktning.

Litteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Case formulation in cognitive behaviour therapy : the treatment of challenging and complex cases

Tarrier, Nicholas; Johnson, Judith

2. ed. : London : Routledge, 2016 - 384 s.

ISBN:9780415741781 LIBRIS-ID:19249325

[Sök i biblioteket](#)

Experiencing CBT from the inside out : a self practice/self-reflection

Bennett-Levy, James.; Thwaites, Richard; Haarhoff, Beverly; Perry, Helen

New York : Guilford, 2015. - xvi, 278 pages

ISBN:1462518893 LIBRIS-ID:17851919

[Sök i biblioteket](#)

Whittington, Adrian; Grey, Nick

How to become a more effective CBT therapist : mastering metacompetence in clinical practice

Chichester : Wiley-Blackwell, 2014 - xviii, 318 s.

ISBN:9781118468357 LIBRIS-ID:15158271

[Sök i biblioteket](#)

Ytterligare litteratur i form av manualer och litteratur tillkommer i samråd med handledaren.

Fördjupningslitteratur

I tillägg till nedanstående hänvisas till bokserien "Treatments that work", som innehåller en rad olika böcker med olika titlar. Som student på KI når du alla titlar via KIB, men du behöver söka på respektive titel. Besök först www.oxfordclinicalpsych.com/page/ttwseries/treatments-that-work-series för att identifiera den bok du vill ha, och sök sedan upp den på kib.ki.se

Etik och juridik - för psykologer och psykoterapeuter

Sverne Arvill, Ebba; Hjelm, Åke; Johnsson, Lars-Åke; Sääf, Christina

8 uppl. : Studentlitteratur AB, 2020 - 456 sidor

ISBN:9789144137759 LIBRIS-ID:kws72brkhhn8p127

[Sök i biblioteket](#)

MINI-D 5 : diagnostiska kriterier enligt DSM-5

Pilgrim Press, 2014 - 410 s.

ISBN:9789198997916 LIBRIS-ID:17238133

[Sök i biblioteket](#)